

Z restaurátorských dílen: Restaurování pušky s francouzským křesadlovým zámkem

28.2.2025 - Petr Moudrý | Vojenský historický ústav Praha

Součástí podsbírky palné zbraně do roku 1870 Vojenského historického ústavu Praha je početná kolekce armádních pušek z produkce manufaktury Duchcov. Tyto zbraně mají křesadlové zamky dvou rozdílných podob - starší, mohutnější, s oblými tvary vnějších součástí a modernější s plochou zámkovou deskou i kohoutem, vše v kvalitnějším provedení.

Restaurovanou pušku lze datovat do období 1700–1722. Její celková délka činí 1 209 mm, délka hlavně včetně výběžku dnového šroubu je 880 mm a hlaveň má ráži 17 mm. Buková pažba s lícnicí má v hlavišti mohutnější zaoblené proporce. V zádlabu hlavně byla již dříve upravena a vytmelena klihovým tmelem. Zakončení předpažbí má zapuštěnou výztuhu ze železného pásku se zahnutím dovnitř zádlabu. Pásek byl zřejmě vyroben dodatečně při úpravě délky pušky, protože s ostatní mosaznou garniturou nekoresponduje. Celková délka zbraně neodpovídá příslušným zavedeným modelům, ve srovnání s nimi je cca o 258 mm kratší.

Přední poutko na řemen je našroubováno v předpažbí, zadní, které bylo provlečeno do tulejky výběžku lučíku, chybí. Plochou, částečně vytvarovanou botku k pažbě připevňují tři oblé hřeby. Ty svým tvarem a provedením připomínají hřebíky pro přichycení čalounění nábytku, což je u zbraně neobvyklé.

Hlaveň je v zadní části hraněná s profilovaným středovým prstencem. Mosazná muška byla připájena cínem. Signatura hlavně je vyražena u dnového šroubu a má podobu obdélníku s velkými písmeny GVW.

Francouzský křesadlový zámek s délkou zámkové desky 175 mm má většinu součástí oblého tvaru. Na výběžku desky je vyraženo velké písmeno D, položené na bok, a pod pánvičkou obdélníková signatura s písmeny DVX. Vnitřní součásti mechanismu byly zpracovány velmi kvalitně. Na vnitřku desky a na palečníku kohoutu je vyraženo číslo XIII, na pažbě uvnitř zádlabu zámku se nachází číslo XII.

Nejvíce byly korozními produkty pokryty povrch zámku, hlaveň v hraněné části a pásek zakončení předpažbí. V pánvičce, na spodní části krytu ocílky a okolo zátravky na ploše boku hlavně byla narostlá krusta spalin s korozí, což působilo dojmem, že ze zbraně někdo vystřelil a poté ji dostatečně nevyčistil.

Po restaurátorské, fotografické i písemné dokumentaci byla celá zbraň rozebrána na jednotlivé součásti. Garnituru z mosazi nebylo nutné nějak zvlášť čistit, protože na jejím povrchu je velmi dobře zachovalá původní patina. Naopak železné součásti zámku musely celkově projít odrezovacím procesem. Na částech napadených korozí v kombinaci s krustou prachových spalin proběhlo odrezání dvakrát. Zasažené partie jsou však částečně trvale narušeny jamkovou korozí do hloubky materiálu. Dále byl povrch přeleštěn do polomatra a nakonec, a to pouze dvakrát, stabilizován tanátováním. Tím získalo zabarvení kovu tmavší odstín.

Zrekonstruován byl nabíják z adekvátní bukové kulatiny, aby přesně zapadal do původního vybrání v předpažbí. Na kovové zakončení nabíjáku byl použit materiál se zkorodovaným povrchem, korespondující s páskem předpažbí.

Nakonec veškeré nové dřevěné doplňky a součásti prošly třikrát procesem zabroušení povrchu. Po domoření na něj byla nanесena polomatná šelaková politura.

Po celkové kompletaci a zakonzervování bude zbraň uložena v centrálním depozitáři VHÚ Praha v areálu Vojenského technického muzea Lešany.

Petr Moudrý

Další příspěvky o práci našich restaurátorů si můžete přečíst v rubrice Z RESTAURÁTORSKÝCH DÍLEN

Staňte se předplatitelem časopisu Historie a vojenství, kde vychází tyto články. Je to jediné české specializované vědecké a recenzované periodikum z oblasti vojenské historie.

Vychází 4x ročně. Roční předplatné stojí 370 Kč. Jak na ně se dozvíte na tomto odkazu

Můžete také odebírat náš newsletter, z nějž se dozvíte aktuální informace o dění ve Vojenském historickém ústavu Praha a jeho expozicích.

Přihlaste se vyplněním e-mailu na tomto odkazu

<https://www.vhu.cz/z-restauratorskych-dilen-restaurovani-pusky-s-francouzskym-kresadlovym-zamkem>